

6ο Εργαστήριο Οικονομικής Ανάλυσης του Δικαίου Για Νέες και Νέους Ερευνητές

Πανεπιστήμιο Αθηνών
10 Μαρτίου 2016
Αμφιθέατρο Α. Αργυριάδη
Κεντρικό Κτίριο του Πανεπιστημίου Αθηνών (Πανεπιστημίου 30)

Περιλήψεις Εισηγήσεων (με τη σειρά παρουσίασης)

Θεοδοσία Σταυρουλάκη

Υπ. Διδ. European University Institute

«Λαμβάνοντας υπόψη την ποιότητα των υπηρεσιών υγείας κατά την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού: Ποιες οι προκλήσεις για τις αρχές ανταγωνισμού;»

Μία σειρά από Κράτη Μέλη, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ολλανδία, έχουν εισάγει το στοιχείο της επιλογής κα του ανταγωνισμού στα εθνικά συστήματα υγείας τους προκειμένου να πετύχουν αφενός την μείωση του κόστους των δαπανών υγείας, αφετέρου την προστασία της ποιότητας των υπηρεσιών υγείας. Ωστόσο στο βαθμό που ορισμένα Ευρωπαϊκά κράτη μέλη υιοθετούν το μοντέλο της επιλογής και του ανταγωνισμού στα συστήματα υγείας τους, η εφαρμογή του Ευρωπαϊκού δικαίου ανταγωνισμού στον τομέα της υγείας προβλέπεται να αυξηθεί. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η διασφάλιση της ποιότητας της υγείας είναι ένας από τους σημαντικότερους στόχους των Ευρωπαϊκών συστημάτων υγείας, μία θεμελιώδης ερώτηση γεννάται: Πώς και σε ποιο βαθμό κατά την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού μπορεί να ληφθεί υπόψη η ποιότητα των υπηρεσιών υγείας; Η έρευνά μου στόχο έχει να απαντήσει στο συγκεκριμένο ερώτημα εξετάζοντας: (α) το πώς ορίζεται η ποιότητα των υπηρεσιών υγείας από την πλευρά του δικαίου του ανταγωνισμού και από την πλευρά της πολιτικής υγείας (β) τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της αγοράς της υγείας από οικονομικής και μη οικονομικής πλευράς τα οποία οι αρχές ανταγωνισμού θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη προκειμένου να προστατέψουν την ποιότητα της υγείας (γ) τις αντικρουόμενες απόψεις μεταξύ επαγγελματιών υγείας και αρχών ανταγωνισμού σχετικά με το πώς ορίζεται η έννοια της ποιότητας και πώς αυτή διασφαλίζεται (δ) τα προβλήματα και τα βασικά ερωτήματα από πλευράς ανταγωνισμού αυτές οι διαφορετικές απόψεις δημιουργούν και τα οποία οι αρχές ανταγωνισμού καλούνται να εξετάσουν.

Ευάγγελος Αγγελόπουλος

Δικηγόρος, Μ.Δ.Ε. Δίκαιο Επιχειρήσεων & Εργατικό Δίκαιο (Δ.Π.Θ.)

«Η οικονομική ανάλυση των δημόσιων περιορισμών του ανταγωνισμού - Κόστη και Οφέλη»

Η ρυθμιστική παρέμβαση του σύγχρονου μεταπολεμικού κράτους, που άλλωστε αποτελούσε την πεμπουσία του, απώλεσε τη νομιμοποίησή της ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1970.

Η δημόσια ρύθμιση που άλλοτε αποτελούσε “ευλογία” μετατράπηκε σε “κατάρρα”, ενώ υποδείχθηκε και εν μέρει αποδείχθηκε ως γενεσιουργός αιτία των οικονομικών αναποτελεσματικότητων και των δυσλειτουργιών της αγοράς (market failures). Η οικονομική ανάλυση του Δικαίου διαύγασε με επιστημονική διεισδυτικότητα και εγκυρότητα το πρόβλημα. Συγχρόνως όμως δεν αρκέστηκε στην αναλυτική της εγκυρότητα, αλλά επιχείρησε να αυτοαναχθεί σε κανονιστικό παράδειγμα [=υπαγορεύον τον (περιορισμένο) ρόλο του κράτους]. Προτείνεται ότι μια γενεαλογία/τελολογία του δικαίου ανταγωνισμού μπορεί να συνδράμει στην αλληλοπεριχώρηση αφενός του αναλυτικού παραδείγματος, αφετέρου του κανονιστικού/δεοντικού.

Λουκάς Πανέτσος

Δικηγόρος, LL.M (LSE)

«Η αλληλεπίδραση μεταξύ των λογιστικών προτύπων και των κανόνων του μετοχικού κεφαλαίου στο νομικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

Η εργασία εξετάζει την αλληλεπίδραση μεταξύ των λογιστικών προτύπων και των κανόνων του μετοχικού κεφαλαίου στα πλαίσια του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πιο συγκεκριμένα, επιχειρεί να συγκρίνει και παραλληλίζει την διανεμητική και συμπεριφορική λειτουργία και των δύο εννοιών και να ερευνήσει κατά πόσον το παρόν νομικό πλαίσιο στην Ευρωπαϊκή Ένωση πληροί αυτές τις λειτουργίες. Πρώτα, το άρθρο κάνει μία σύντομη αναφορά στις διάφορες οικογένειες λογιστικών προτύπων που συναντάμε σήμερα, δίνοντας έμφαση στην Αγγλο-αμερικανική και την Ηπειρωτική οικογένεια. Έπειτα, περιγράφει την ρύθμιση των λογιστικών προτύπων από το Ευρωπαϊκό δίκαιο και την εισαγωγή από αυτό των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΔΛΠ) στις νομοθεσίες των κρατών μελών. Παράλληλα, αναπτύσσει την έννοια του μετοχικού κεφαλαίου και τονίζει την συσχέτισή του με τα Ηπειρωτικά λογιστικά πρότυπα. Υποστηρίζεται ότι και οι δύο αυτές έννοιες χαρακτηρίζονται από πατερναλισμό, σε αντίθεση με τα Αγγλο-αμερικανικά λογιστικά πρότυπα και τις Αμερικανικές μεθόδους διανομής, που είναι πιο φιλελεύθερες έννοιες. Το τελικό επιχείρημα είναι ότι ο συνδυασμός των κανόνων του μετοχικού κεφαλαίου και των Αγγλο-αμερικανικών λογιστικών προτύπων, όπως τα ΔΛΠ, ούτε επιτυγχάνει τον προστατευτικό ρόλο του πρώτου, ούτε εγγυάται τους σκοπούς των δεύτερων.

Ελισάβετ Σ. Παναγιωτίδου

Δικηγόρος, Υπ. Διδ. Οικονομικής Ανάλυσης & Κοινωνιολογίας του Δικαίου

«Οι δημόσιες συμβάσεις ως δείκτης ανάπτυξης μιας κοινωνίας»

Ένα θεμελιώδες στοιχείο για την ορθή λειτουργία μιας κοινωνίας είναι η σωστή αξιοποίηση του δημόσιου χρήματος. Προς την κατεύθυνση αυτή, συμβάλλει άμεσα η νομοθεσία των δημόσιων συμβάσεων, οι κανόνες που αποσκοπούν στην αποτελεσματικότερη «επένδυση» των δημόσιων πόρων. Παρά την τριχοτόμηση των δημόσιων συμβάσεων ανάλογα με το δημοπρατούμενο αγαθό σε συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, υπάρχει ταυτότητα στο σκοπό που εξυπηρετούν στην κοινωνία, την ορθότερη δηλαδή διαχείριση των δημόσιων οικονομικών. Ωστόσο, δεν είναι λίγες οι φορές που στη σημερινή Ελλάδα της ύφεσης παρατηρούνται φαινόμενα «σκιάδους» ανάθεσης δημόσιου διαγωνισμού ή κλειστών διαδικασιών. Είναι γνωστό ότι κανένας νόμος δεν είναι τέλειος και δε θα μπορούσε ο τομέας των δημόσιων συμβάσεων να αποτελεί την εξαίρεση, παρά τη σημαντική θέση που κατέχουν οι δημόσιες συμβάσεις στις δημόσιες δαπάνες της ΕΕ (16-20% του ΑΕΠ της ΕΕ ετησίως). Τα δύο βασικά κριτήρια ανάθεσης σε δημόσιους διαγωνισμούς είναι η χαμηλότερη και η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά. Με πρόσφατες μεταρρυθμίσεις της ευρωπαϊκής νομοθεσίας γίνονται προσπάθειες να ενδυναμωθεί το δεύτερο ως κριτήριο ανάθεσης, καθώς μια επιλογή που στηρίζεται σε αυτό εξασφαλίζει μακροπρόθεσμα στη σύμβαση πολύ καλύτερη σχέση κόστους και απόδοσης. Παρά την εξέλιξη

αυτή, υπάρχουν σημεία στην αγορά των δημόσιων συμβάσεων, όπως αυτά των υπερβολικών ή της «ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς», τα οποία είναι δύσκολο να χαρτογραφηθούν και εκφεύγουν από τη βασική προβληματική επιλογής του κριτηρίου ανάθεσης. Αναπόδραστα, πάντως, από τα παραπάνω προκύπτει ότι οι δημόσιες συμβάσεις είναι αλληλένδετες με την ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας. Αναπτύσσοντας τα δύο αυτά μεγέθη, μία κοινωνία γίνεται πολύ πιο βιώσιμη για τους πολίτες της, πιο παραγωγική και σε τελική ανάλυση, δίκαιη. Η δικαιοσύνη αυτή έχει τη μορφή των ίσων ευκαιριών συμμετοχής στην επιχειρηματικότητα και συνακόλουθα στην ανάπτυξη της κοινωνίας. Είναι απαραίτητο να γίνει συνειδητό ότι ο μη αποκλεισμός των μικρότερων (είτε επιχειρήσεων είτε ιδιωτών) στοιχειοθετεί την ποιότητα μιας κοινωνίας. Η ανάπτυξη της κοινωνίας αυτής δε θα στηρίζεται μόνο σε οικονομικούς δείκτες, αλλά και σε κοινωνικούς, οι οποίοι μπορεί να αποδειχθούν εξίσου ισχυροί και καθοριστικοί για την αποτελεσματικότητα των δημόσιων συμβάσεων. Στόχος του κειμένου είναι να αποδειχθεί ότι ακόμη και σε τομείς με αυστηρά οικονομικό χαρακτήρα όπως οι δημόσιες συμβάσεις, μπορούμε και πρέπει να συναντήσουμε κοινωνικές προεκτάσεις. Οι ίδιοι οι κανόνες δικαίου και κυρίως ο τρόπος εφαρμογής τους είναι αυτός που θα ορίσει πόσο σταθερές και ασφαλείς είναι οι δυνατότητες οικονομικής και όχι μόνο ανάπτυξης μιας κοινωνίας. Στην ουσία, η παρούσα πρόταση επιδιώκει να καταδείξει τις γέφυρες που ενώνουν την οικονομική με την κοινωνιολογική πλευρά των δημόσιων συμβάσεων και παρουσιάζει τρόπους ερμηνείας των κανόνων, αλλά και των πρακτικών που συναντούμε στον τομέα αυτό.

Οδυσσέας Θεοφάνης

Δικηγόρος, Απόφοιτος European Master in Law and Economics

«Το ελληνικό πτωχευτικό δίκαιο του καταναλωτή: Δανεισμός, διαγραφή χρέους και οπορτουניσμός»

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η οικονομική ανάλυση των κρισιμότερων ρυθμίσεων του νόμου Ν. 3869/2010, γνωστού και ως “Νόμου Κατσέλη”, ο οποίος εισήγαγε για πρώτη φορά το πτωχευτικό δίκαιο του καταναλωτή (εφεξής “ΠΔΚ”) στο Ελληνικό δίκαιο. Εξετάζεται το κατά πόσο ο νόμος αυτός πετυχαίνει τον κύριο σκοπό του, δηλαδή την παροχή επαρκούς και αποτελεσματικής ασφάλισης στους δανειολήπτες που αδυνατούν να αποπληρώσουν τα δάνειά τους εξαιτίας κάποιου δυσμενούς και απροβλέπτου γεγονότος καθώς και το κατά πόσο ο νεοσυσταθείς μηχανισμός λειτουργεί αποτελεσματικά για την καταπολέμηση της οπορτουניστικής συμπεριφοράς (opportunistic behavior) που ενδέχεται να επιδεικνύουν οι οφειλέτες. Η παρούσα μελέτη εκφεύγει της θεωρητικής επισκόπησης του νέου αυτού μηχανισμού και εξετάζει την εν τοις πράγμασι εφαρμογή του, συλλέγοντας εμπειρικά δεδομένα από δικαστικές αποφάσεις που εκδόθηκαν επί του νόμου αυτού και εκ των οποίων εξάγονται τα τελικά συμπεράσματα. Η εργασία διαρθρώνεται ως εξής: Πρώτα, παρέχεται μία επισκόπηση της βιβλιογραφίας πάνω στην οικονομική ανάλυση του ΠΔΚ. Δεύτερον, αναλύονται περιγραφικά οι θεσμικά κρίσιμες όψεις του εξεταζόμενου νόμου και παρατίθεται μία συγκριτική επισκόπηση του με το μέχρι πρότινος ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο. Τρίτον, παρουσιάζεται η χρησιμοποιηθείσα μεθοδολογία αναφορικά με την συλλογή και χρήση των κρίσιμων στατιστικών στοιχείων και η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Τέλος, γίνεται αναφορά στα συμπεράσματα της έρευνάς μου και, ειδικότερα, στη διαπίστωση ότι η ασφάλιση που παρέχεται είναι εν γένει μεγαλύτερη από την κοινωνικά και οικονομικά επιθυμητή καθώς και το ότι οι μηχανισμοί καταπολέμησης της εν δυνάμει οπορτουניστικής συμπεριφοράς δεν είναι διόλου αποτελεσματικοί.

Δημήτριος Κουτσουπάκης

Χρηματοοικονομικός Σύμβουλος, Υποψ. Διδάκτωρ Τμήματος Οικονομικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Αθηνών

«Κρυπτοχρηματοοικονομική (crypto-finance): Ιδιωτικό (private) ψηφιακό / εικονικό χρήμα. Δημόσια (public) πλήρως (pure) αποκεντρωμένα ομότιμα δίκτυα (peer-to-peer / P2P networks) συναλλαγών»

Από το τέλος του 20^{ου} αιώνα, η εξάπλωση της τεχνολογικής καινοτομίας στις διεθνείς αγορές κεφαλαίου και χρήματος έχει αλλάξει άρδην τις οικονομικές συναλλαγές αναφορικά με τη διαθεσιμότητα (α) σε τρόπους πληρωμών και (β) σε μεθόδους ανταλλαγής πλούτου. Από κοντά, η τελευταία τεχνολογική διάχυση με την ονομασία κρύπτο-νομίσματα (crypto-currencies) έχει προκαλέσει την οικονομική έρευνα να αναλογιστεί κατά πόσο δύναται να εξελιχθεί σε μια μεταρρύθμιση του Διεθνούς Νομισματικού Συστήματος προς την αποκέντρωση ή αλλιώς απο-εθνικοποίηση (denationalization) του χρήματος (Hayek 1976). Ειδικότερα, η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στην οικονομική ανάλυση του ιδιωτικού (ψηφιακού / εικονικού) χρήματος το οποίο συναλλάσσεται μέσα σε δημόσια ομότιμα (peer-to-peer / P2P) δίκτυα ανταλλαγής πλούτου. Για τον σκοπό αυτό, εστιάζει στις αγορές των κρυπτο-νομισμάτων που συνδέονται με την Αγορά Συναλλάγματος (Foreign Exchange) ως μια εμπειρική μελέτη μερικής ισορροπίας ενώ φιλοδοξεί να εξερευνήσει την λειτουργία των αποκεντρωμένων λογιστικών συστημάτων (distributed consensus ledgers) ως μια θεωρητική μελέτη γενικής ισορροπίας. Η μοναδικότητα ενός πλήρως αποκεντρωμένου (pure decentralized) νομισματικού συστήματος έγκειται στο ότι καθιστά οποιαδήποτε μορφή κεντρικής οργάνωσης όπως μια κυβέρνηση θεματοφύλακας ή μια εταιρία εκκαθάρισης συναλλαγών ή μια Κεντρική Τράπεζα έκδοσης χρήματος ανεπιθύμητη, ήτοι αναποτελεσματική. Αναντίρρητα, το εν λόγω τεχνολογικό-κοινωνικό φαινόμενο του μη πολιτικού/κυβερνητικού (apolitical) χρήματος έχει προκαλέσει την προσοχή διαφόρων ερευνητών από τις Επιστήμες της Πληροφορικής, των Οικονομικών, των Χρηματοοικονομικών και της Νομικής. Απαιτείται μόνο να αναφέρουμε ότι το κίνητρο της έρευνας ωθείται από το ενδεχόμενο τερματισμού του κρατικού προνομίου (μονοπωλίου) δημιουργίας χρήματος και τους *‘λιγότερο δημοκρατικούς και διαφανείς διεθνείς θεσμικούς οργανισμούς’* (Stiglitz 2006) ώστε να κατανοήσουμε το πιθανό παγκόσμιο αντίκτυπο.